

Nr 183.

Ankom till riksdagens kansli den 26 maj 1930 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till grunder för dyrtidstillägg under ecklesiastikåret 1930/1931 åt dels kyrkoherdar och komministrar i nyreglerade pastorat samt kontraktsprostar och vissa extra ordinarie präster, dels ock innehavare av prästerliga emeritilöner.
(2:a avd.)

I en till riksdagen avlåten, den 28 februari 1930 dagtecknad proposition, nr 192, vilken hänvisas till statsutskottet för förberedande behandling, har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för nämnda dag, föreslagit riksdagen att godkänna de av departementschefen i samma statsrådsprotokoll förordade allmänna grunderna för beviljande av dyrtidstillägg under ecklesiastikåret 1930/1931 till de prästmän, som finnas omförmälda i lagen den 30 augusti 1918 (nr 724) angående krigstidsunderstöd åt präster i nyreglerade pastorat samt åt vissa extra ordinarie präster och innehavare av prästerliga emeritilöner ävensom i lagen den 19 november 1920 (nr 844) angående dyrtidstillägg åt kontraktsprostar, samt att bemyndiga Kungl. Maj:t att, därest det tal för levnadskostnadsökningen, i förhållande vartill statstjänstemännens dyrtidstillägg utgår, blir föremål för ändring, förordna, att det till de i tjänst varande prästmännen utgående dyrtidstillägget skall undergå skälig jämkning.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till omförmälda statsrådsprotokoll.

Beträffande de till prästerna för ecklesiastikåret 1930/1931 utgående dyrtidstilläggen syntes, framhåller departementschefen, såsom allmän regel alltjämt böra gälla, att de grunder, som kunde komma att fastställas för utmätande av statstjänstemännens dyrtidstillägg, borde i tillämpliga delar vara normerande jämväl för det dyrtidstillägg, som utgår till prästerna. Den

nya lagstiftningen om provisorisk tilläggslönen åt prästerskapet föranledde, anför departementschefen vidare, att prästernas dyrtidstillägg för tiden från och med den 1 maj 1930 borde beräknas efter delvis andra grunder än hittills. Genom nämnda lagstiftning vore nämligen föreskrivet, att den nu till prästerna utgående tillfälliga löneförbättringen skulle från och med nämnda dag upphöra att utgå. I dess ställe skulle prästerna äga uppbära provisorisk tilläggslönen eller — i fråga om kontraktsprostar och vissa extra ordinarie präster — provisoriskt tilläggsarvode. Genom denna förändring hade prästerna i lönehänseende blivit jämställda med statens nyreglerade befattningshavare, och på grund härav hade förutsatts, att det till prästerna utgående dyrtidstillägget, som hittills beräknats efter de för oregrerade befattningshavare gällande reducerade grunderna, framdeles skulle utgå efter reducerad beräkningsgrund.

Enligt de beräkningar, som legat till grund för förslaget till nyssberörda lagstiftning om provisorisk tilläggslönen åt prästerskapet, hade man utgått från att prästernas dyrtidstillägg skulle så avvägas, att procenttalet för dyrtidstillägget beräknades ligga tre enheter under procenttalet för det tillägg, som samtidigt utginge till statstjänstemän med nyreglerade löner. Med hänsyn härtill borde prästernas dyrtidstillägg för ecklesiastikåret 1930/1931, då dyrtidstilläggen för sagda statstjänstemän för budgetåret 1930/1931 beräknats till 17 procent, beräknas till 14 procent. För att bereda möjlighet att under ecklesiastikårets lopp jämka detta procenttal, torde böra föreskrivas, att bestämmelsen om procenttalet skulle gälla under ecklesiastikåret 1930/1931 tills vidare och intill dess Kungl. Maj:t annorlunda förordnade.

Av sagda förändring torde vidare, anför departementschefen, följä, att det avlöningsmaximum, varpå dyrtidstillägg får beräknas, borde bestämmas till likhet med vad som vore föreskrivet för de statens tjänstemän, som åtnjöte dyrtidstillägg efter de reducerade grunderna. Dyrtidstillägg borde sålunda icke utgå på den del av prästerlig befattningshavares avlöning, som överstege 9,600 kronor för år räknat. En annan följd av nyssberörda förändring vore även, att barnstillägget borde minskas från 60 kronor till 48 kronor för år räknat.

Ehuru detta icke med nödvändighet påkallades av den nya lagstiftningen om provisorisk tilläggslönen, torde det, framhåller departementschefen här efter, vara lämpligt att i nu förevarande sammanhang upptaga frågan om ett par ändringar beträffande omfattningen av de kategorier prästerliga befattningshavare, vilka ägde uppbära dyrtidstillägg.

Tillstånd att anställa stifts- och kontraktsadjunkter lämnades vederbörande domkapitel endast för vissa år i sänder. I samband härmed meddelades föreskrifter om de avlöningsförmåner, som skulle tillkomma prästmännen i fråga. Dessa föreskrifter hade varit ganska varierande, beroende på dels arten av vederbörande befattningshavares verksamhet, dels ock till vilken del av landet hans verksamhet vore förlagd. Stundom utginge endast arvode, stundom både arvode och ersättning för bostad och viver. Härtill komme resekostnader-

sättning och i flertalet fall jämväl traktamentsersättning. Med hänsyn till alla dessa omständigheter syntes mest praktiskt, att frågan om stifts- och kontraktsadjunkternas rätt till dyrtidstillägg reglerades i samband med utmätandet av deras övriga avlöningsförmåner. Skulle dyrtidstillägg utgå, torde denna reglering kunna ske genom en hänvisning till den för varje ekle-siastikår gällande författningen om dyrtidstillägg åt prästerliga befattningshavare. I detta sammanhang torde böra erinras om att stifts- och kontraktsadjunkterna icke vore upptagna bland de extra ordinarie befattningshavare, som enligt kungörelsen den 13 december 1929, nr 384, ägde uppbära provisoriskt tilläggsarvode.

Däremot torde den kategori prästerliga befattningshavare, som utgjordes av de sjuklediga extra ordinarie prästerna, böra i en blivande allmän dyrtids-tilläggskungörelse upptagas bland de präster, vilka ägde åtnjuta dyrtidstillägg. De sjuklediga extra ordinarie prästmännen vore för närvarande tillförsäkrade tillfällig löneförbättring och dyrtidstillägg genom en särskild kungörelse av den 18 juni 1926, nr 289. Sedan här ifrågavarande befattningshavare till-erkänts provisoriskt tilläggsarvode genom förutberörda kungörelse den 13 december 1929, nr 384, hade i samband härmed de i nyssnämnda kun-görelse nr 289/1926 meddelade bestämmelserna rörande tillfällig löneför-bättring upphävts. Det syntes då lämpligt, att föreskrift om deras rätt till dyrtidstillägg intoges i den allmänna dyrtidstilläggsförfattningen, och att hela kungörelsen nr 289/1926 upphävdes.

Härefter har departementschefen berört frågan om de löneförmåner, å vilka dyrtidstillägg skulle beräknas.

Efter det förutberörda lagstiftning om provisorisk tilläggs-lön åt präster-skapet trätt i kraft, alltså från och med ekle-siastikåret 1930/1931, torde procentuellt tillägg böra beräknas å provisorisk tilläggs-lön och provisoriskt tilläggsarvode i stället för å tillfällig löneförbättring. En avlöningsförmån, varå dyrtidstillägg för närvarande utgår, vore hyresersättning, som tillkommer kyrkoherde eller komminister. Efter dyrtidens inträdande hade Kungl. Maj:t givetvis varit oförhindrad att vidtaga en omreglering av hyresersätt-ningarnas belopp med hänsyn till sålunda ändrade förhållanden. Så skedde dock ej, utan för beredande åt tjänst innehavaren av kompen-sation för hyres-ersättningsbeloppets minskade köpkraft valdes i stället utvägen att låta tjänst innehavaren tillgodoräkna sig dyrtidstillägg på hyresersättningen. Då det ej kunde vara rättvist att utan kompen-sation nedsätta till omkring hälften det procenttal, efter vilket de prästerliga tjänst innehavarna skulle äga tillgodoräkna sig dyrtidstillägg å hyresersättningen, måste en omreglering av hyresersättningarna äga rum för att lämpa dessa efter det nya dyrtids-tillägget. Då emellertid prisläget numera torde få anses vara i stort sett stabiliserat, syntes anledning föreligga att vid denna omreglering taga steget fullt ut på det sätt, att man i varje särskilt fall sökte fastställa en hyresersättning, som någorlunda stode i överensstämmelse med nuvarande

penningvärde. Beräkning av dyrtidstillägg å hyresersättningen skulle alltså framdeles upphöra. För den sålunda ifrågasatta anordningen funnes så mycket mera skäl, som på grund av maximeringen av det belopp, varpå procentuellt dyrtidstillägg finge räknas, hyresersättningen stundom ej föranledde höjning i dyrtidstillägget utöver vad som skulle erhållits redan utan hyresersättningens inräknande. Hyresersättningen torde alltså böra undantagas från de löneförmåner, varå dyrtidstillägg beräknades. I övrigt torde någon ändring i fråga om de löneförmåner, varå dyrtidstillägg skulle beräknas, icke vara påkallad.

Departementschefen har härefter övergått till frågan om dyrtidstillägg åt innehavare av prästerliga emeritlöner.

Sedan emeritlönerna genom lagen den 18 mars 1927 (nr 55) om ändrad lydelse av 2 och 3 §§ i emeritlönelagen den 9 december 1910 undergått vissa förhöjningar, hade dessa löner ansetts jämställda med så kallade nyreglerade pensioner. På grund härav hade från och med ecklesiastikåret 1927/1928 vidtagits motsvarande nedsättningar i de till emeriti utgående dyrtidstilläggen. De nu gällande bestämmelserna rörande dyrtidstillägg åt emeriti funnes intagna i kungörelsen den 18 juni 1927 (nr 295). Enligt beslut av 1929 års riksdag och samma års kyrkomöte hade, i samband med antagandet av den nya lagstiftningen om provisorisk tilläggslöner, vidtagits vissa ändringar i emeritlönelagen (se lag den 13 december 1929, nr 385, om ändrad lydelse av 2—5 §§ emeritlönelagen). Det genom lagen den 18 mars 1927, nr 55, fastställda, i emeritlönen ingående fyllnadsbeloppet hade ersatts av ett provisoriskt tilläggsbelopp, som för samtliga emeriti utgör 1,000 kronor. Någon ändring av de i kungörelsen den 18 juni 1927, nr 295, meddelade bestämmelserna angående dyrtidstillägg åt prästerliga emeriti syntes icke vara påkallad för tiden efter utgången av april 1930. Det procenttal, efter vilket dyrtidstillägget för innehavare av emeritlön skulle utgå, borde för budgetåret 1930/1931 beräknas till 19.

Utgifterna för här ifrågavarande dyrtidstillägg under ecklesiastikåret 1930/1931 beräknas till ett sammanlagt belopp av omkring 2,628,000 kronor, varav cirka 658,000 kronor skulle bestridas av de särskilda pastoraten, under det att omkring 1,970,000 kronor skulle komma att belasta kyrkofonden. Av statsrådsprotokollet framgår, att fonden lämnar tillgång till bestridande av berörda andel i utgifterna för dyrtidstilläggen.

Utskottets
yttrande.

Under erinran om riksdagens tidigare fattade beslut angående dyrtidstillägg åt befattningshavare och f. d. befattningshavare i statens tjänst under budgetåret 1930/1931 får utskottet, som icke har något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställa,

att riksdagen må

a) godkänna de av departementschefen i statsrådsprotokollet över ecklesiastikären den 28 februari 1930 förordade

allmänna grunderna för beviljande av dyrtidstillägg under ecklesiastikåret 1930/1931 till de prästmän, som finnas omförmälda i lagen den 30 augusti 1918 (nr 724) angående krigstidsunderstöd åt präster i nyreglerade pastorat samt åt vissa extra ordinarie präster och innehavare av prästerliga emeritilöner ävensom i lagen den 19 november 1920 (nr 844) angående dyrtidstillägg åt kontraktsprostar,

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att, därest det tal för levnadskostnadsökningen, i förhållande vartill statstjänstemännens dyrtidstillägg utgår, blir föremål för ändring, förordna, att det till de i tjänst varande prästmännen utgående dyrtidstillägget skall undergå skälig jämkning.

Stockholm den 26 maj 1930.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS ANDERSON.

Närvarande: se under utlåtandet nr 182.
